

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Bergen, 30.06.2014

Høringsuttalelse om Jarlshaug kraftverk i Samnanger kommune

Naturvernforbundet Hordaland (NVH) er skeptisk til at Jarlshaug Kraft AS skal få konsesjon til å utnytte vannfallet i Jarlandselva i Samnanger kommune. Dette begrunner vi på følgende:

Generelt om tiltaket og konsekvenser

Jarlandselva og nedbørsfeltet til elva er en del av vassdragsområde "055.AZ" - Frølandselva/Eikjedalselva, som er vernet etter verneplan III for vassdrag. Med en installert effekt på 999 kW, vil kraftverket være like innenfor akseptert størrelse på inngrep i vernede vassdrag. Kraftverket skal bygges om lag 50 meter oppstrøms samløpet mellom Jarlandselva og Eikedals-/Frølandselva, og vil utnytte avrenningen fra et nedslagsfelt på 14,6 km². Dette vil føre til redusert vannføring på en strekning på omlag 1150 meter, mellom kote 47 og kote 264. Vannføringen i elven mellom dam og stasjon vil i snitt reduseres 20 % i sommersesongen og 38 % i vintersesongen.

Ifølge miljørapporten er både landskapet og det biologiske mangfoldet i influensområdet av triviell karakter, og prosjektet fremstår derfor som svært lite konfliktfylt selv om det får konsekvenser for livet i elva og naturverdiene knyttet til den. Rapporten fremstår imidlertid som mangelfull på flere punkter når det gjelder kartlegging og verdisetting av verdifulle arter og naturtyper. Elvas potensielle verdi for anadrom laksefisk og ål (CR) undervurderes, i tillegg til at naturtypen bekkekløft som finnes i influensområdet ikke er registrert og tatt hensyn til i utredningen.

Berørte områder

Naturverdier

Da representanter fra Naturvernforbundet Hordaland var på synfaring i influensområdet den 26.06.2014, ble det registrert en bekkekløft lengst nede i vassdraget. Denne naturtypen står ikke omtalt i miljørapporten. I DN-håndbok 13 for naturtypekartlegging (DN 2006) står bekkekløft oppført som en utvalgt naturtype, og Norge har et særskilt internasjonalt ansvar for bevaring av disse. Vannkraftutbygging står som en av de to største truslene mot bekkekløftverdier idag. Naturmangfoldlovens § 53 fordrer at konsekvensene for denne utvalgte naturtypen må kartlegges før en eventuell utbygging.

Med utgangspunkt i de påviste naturtypene, blir det i utredningen gjort en vurdering av sjansene for å finne rødlistearter i influensområdet. På bakgrunn av opplysningene om en ny, uregistrert naturtype, bør også en ny vurdering av sjansene for funn av rødlistearter gjennomføres i influensområdet. Bekkekløfter huser unike livsmiljøer, ofte for rødlistearter.

Det er registrert to fosseenger i tiltaksområdet. En relativt stor fosseeng av lokalt viktig verdi (C) ligger nedenfor fossen under området der høgspenntraseen krysser Jarlandselva. Lenger nede i vassdraget forekommer en mindre fosseeng. Begge har lik vegetasjon, som beskrives som artsfattig. Fosseengene bærer allerede preg av kulturpåvirkning. Det antas at en utbygging vil øke takten av gjengroing, og endre dominansforhold og artssammensetning blant mose- og lavvegetasjonen her. På bakgrunn av den artsfattige vegetasjonen sees en eventuell gjengroing som en liten negativ konsekvens av tiltaket.

Rett øst for den gamle veien i skogsområdet er det registrert en høy bergveggsrekke. Bergartene her beskrives i rapporten som næringsrike, til dels kalkrike, og kryptogramfloraen er relativt artsrik. Reduksjonen i vannføring kan virke negativt inn på de fuktkrevende plantene og mosene her. Viktige forekomster av grus og pukk er registrert helt nede mot kraftstasjonen. Rapporten sier lite om konsekvensene tiltaket kan få for disse forekomstene.

Vi stiller oss noe spørrende til hvorfor disse naturverdiene ikke gis en større vektning i utredningen. Rapporten er også lite konkret når det gjelder konsekvensene tiltaket vil få her. Det nevnes at den merkbare vannføringen som blir igjen i elva vil redusere de negative virkningene. Om dette vil være nok til å kunne hindre gjengroing av fosseengene eller tap av mose- og planteartene ved bergveggen sies det lite om. I anleggsperioden vil det uansett bli en negativ effekt på det biologiske mangfoldet, selv om dette blir tatt særlig hensyn til under arbeidet.

Fisk og ferskvannsmiljø

Det er registrert et beskjedent antall anadrome fisk i kulpen der utløpet fra kraftverket er planlagt. Regulering av vassdraget vil ifølge rapporten ha negativ innvirkning på rekrutteringstilhøvene til aure her. Det kommer samtidig frem i rapporten at fisk fra de sårbare lakse- og sjøaurestammene i Tyssevassdraget kan vandre opp til ferdselssperra nederst i Jarlandselven. Kulpen her har et godt habitat for ungfisk, og er å regne som en god hvilekulp for fisk, samt potensiell gytegrøp. Selv om det ved befaringen kun ble registrert fire fisker her, bør en ta høyde for at det med tiden kan ta seg opp igjen, særlig tatt i betraktning det femårige fiskeforbudet i Tyssevassdraget, lagt ned av fylkesmannen i Hordaland fra 15. februar i år og i fem år fremover. Kulpens verdi for anadrom laksefisk bør følgelig gis større vektning i utredningen.

En større innsats for å eliminere sjansen for forekomsten av ål i elva burde vært gjennomført. Ål er oppført som kritisk truet (CR) på Norsk rødliste. Ifølge "Samlet plan for vassdrag av 2004" finnes ål i nedre deler av Tysseelva. En bør derfor ikke utelukke forekomst i Jarlandselva uten en grundigere undersøkelse. Ålen er et nattaktivt rovdyr, og under synfaringen, som sannsynligvis foregikk på dagtid, ble det ikke lett bevisst etter ål. Ålen finkjemmer bunnen for ulike næringsdyr som fisk, rogn, krepsdyr, muslinger og insektlarver. Reduksjonen av vannføring i elva kan føre til lavere produksjon av insekter som har larvestadiet i vann, og få konsekvenser for ålens viktige næringssøk.

Konklusjon

I søknaden er det ikke gjort en fullstendig kartlegging av viktige naturtyper i influensområdet. Flere viktige verdier i området er gitt svært liten vekt i forhold til konsekvensene. Rapporten er også vag på flere punkter når det gjelder de konkrete konsekvensene for disse verdiene. Vi stiller oss også spørrende til hvorfor det ikke er gjort grundigere undersøkelser på flere viktige punkter. Særlig tatt i betraktning at størrelsen på kraftverket, med sine 999 kW, er like innenfor grensen for akseptable inngrep i et vernet vassdrag. Vi mener derfor det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til naturmangfoldet i søknaden slik den foreligger idag, og går følgelig imot en utbygging her.

Dersom det likevel skulle gis konsesjon, håper vi det stilles strenge krav til avbøtende tiltak, slik de er foreslått i rapporten. En bør unngå arbeid i perioden april-juni, for å unngå konflikter med hekkeperioden for fugl, særlig fossekallen, og kalvingstiden for hjorten i området. Også i perioden der hjorten er i høgbrunst, på høsten mot september, bør forstyrrende arbeid unngås. For å avbøte på den negative virkningen for anadrom laksefisk bør avløpet slik rapporten anbefaler etableres lengst mulig opp under fossefallet. I tillegg bør en etterstrebe å beholde de viktige naturtypene så langt det lar seg gjøre.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet Hordaland

Saksbehandler Lene Haugsvær
Naturmangfoldsgruppa